

DEBRECENI FŐISKOLAI LAPOK.

KIADJA: A MAGYAR IRODALMI ÖNKÉPZŐ-TÁRSULAT.

<p>Szerkesztőség: Burgundia-utca 9. sz.</p> <p>Kiadóhivatal: Főiskola.</p> <p>Megjelenik havonként kétszer.</p>	<p>Felelős szerkesztő: SZARKA LAJOS.</p> <p>Főmunkatárs: Baja Mihály, Szávay Zoltán.</p> <p>Kiadóhivatali főnök: Kun-Szabó Gyula.</p>	<p>ELŐFIZETÉSI ÁRAK:</p> <p>Egész évre 4 korona.</p> <p>Fél évre 2 "</p> <p>Egyetemi és akadémiai polgároknak, önképzőköröknek:</p> <p>Egész évre 3 korona.</p> <p>Egyes szám ára: 20 fillér.</p>
---	--	---

Zarándokok dicséreti.

Szivet emelő, lelket ihlető gyűlésnek volt színhelye e hó tizenhatodikán a debreceni öreg kollégium hatodik terme.

A legmagyarabb város híres magyar diáksága gyűlt ott össze, hogy határozzon egy átírat fölött, hogy e határozatával és annak megvalósításával megbizonyítsa azt, miszerint a magyar diákság nemcsak becsülni és szeretni tudja nemzetiségjait, nemcsak lelkesedni tud érettüknak szentnek mondható kegyelettel tudja őrizni, ápolni és fenntartani emléküket, hanem ha akad hitványság, mely az emléket és iránta való kegyeletetsérteni elég vakmerő, annak a megbántott emlékek, megsértett kegyeletnek elégtételt is tud nyújtani, elégtételt is tud szerezni: szokatlant és megkapót, ragyogót és ünnepélyest, hatalmasan-valót és gyöngéden poétikust, olyat, mely nemcsak a kiengesztelődési virágát hozza meg, de azt is eszközli, hogy kinek nevéhez az emlék és kegyelet fűződik, az az iránt való lelkesedést rajongássá, a szeretetet imádássá fokozza s beviszi nevüket és szeretetüket százak és ezrek szívébe ott is, hol azelőtt a kegyeletnek csak halvány szövétneke sem világolt.

A gyűlésre okot a szegedi események szolgáltattak.

A tény ismeretes.

A szegedi visszatartott öreg bakák koszorut helyeztek Kossuth Lajos szobrára s ezzel, míg egyfelől kifejezést adtak hazafias érzésüknek, másfelől proklamálták azt, hogy Kossuth Lajost ismerik el vezéröknek, haduroknak. A koszorut azonban a bécsi erőszaknak egy fekete-sárga lelkű szolgája letépette a szoborról.

Ezt a maga részéről is megtorlandó — gyűlt össze határozathozatalra Debrecen ifjúsága.

Erdei Károly volt az előadó. Szépen, szo-

morun, lángragyujtón és leverőn fakadt ajkán a szó. És a csendben, a templomi áhitat és megilletődés csendjében hallani lehetett a legszentebb érzelmeiben megsértett ifju lelkek zokogását.

De bár ne szólt légyen senki egy árva szót is, magának a ténynek néma tudata, a szóval szomorú való, mely az ifjuságot összehozta, nem lett volna-e elég magában is arra, hogy az a debreceni magyar diákság, mely ha Kossuth Lajosról van szó, bálványimádóvá lesz, mert istenként tudja őt imádni, egy szívvvel-lélekkel kiáltja Bécs felé a megtorlás, az elégtételadás ama szavait, mi kitört szívéből a lelkes beszéd után: — El Szegedre!... Koszorut a letépett helyett! Babért a babér helyett! Százat minden levél helyett!... El zarándok uton, faluról falura, városról-városra, hogy a megtorlás koszorujába a magyar nép ezreinek felkorbácsolt gyűlölete, az engesztelődés koszorujába a magyar nép ezreinek lánggraszított szeretete is belefönődjék!...

De fenséges, de felejthetetlen is tudtál lenni abban a szivdobbanatban, édes diáktestvér népem! De nagygyá, a történelem betűire méltóvá tudtad magadat tenni a pillanatban, midőn egyik kezeden háromszin zászlónkkal, másik kezeden batyu s vándorbottal, kalapodon árvalányhaj bokrétával, vállaidon babérrdő koszorúval, ajkidon az „azt izente“ dallamával, ősz esőjét, ősz hidegjét mit se félve, népek ezre sorfala közt, ezrek szíve éljéne közt utra keltél, hogy elvidd, hogy elhelyezd koszorudat a helytt, hol általa a földi az égivel, az emberi az istenivel, a muló az örökkévalóval, a halál a halhatatlansággal ölelkezik; hol a honfi sziv melege szoborrá olvasztva a bércek ércét, jelt emelt a nemzet halhatatlansága zálogának, oltárt megváltójának, melynél imádkozzon, melyen áldozzon, de a melyről az

T

elbizakodott istentelenség elraboltatta az áldozatot, nem egy babér, de azt a koszorút akarva elragadni ezáltal, melyet szive legszentebb érzelmeiből az a magyar nép fonogat számára nap mint nap, melynek ő édes atyja volt a múltban, az ma és az is marad mindenha.

Nem sikerült. A ma katonája letépett koszoruja helyére a koszoruk egész halmazát hordta össze a legközelebbi holnap katonasága: a magyar ifjuság. A nemzet milliónak szív és érzelem koszoruja pedig nagyobb diszszel, több szeretettel övezi őt a megfosztani akarás óta, mint valaha.

Bizony dicséret illet téged debreceni diákság, magyar diákság, hogy így el tudtál intézni egy ügyet, melyre vonatkozólag a bölcsék és okosak orvoslása csak tussolás léssen; dicséret, hogy ily nemesen meg tudtad torolni a nemzet helyett a nemzeti kegyelet arcucsapását s ily poetikusan ki tudtad engesztelni a halhatatlan emlékét.

Mert ugyan kételkedhetik-e valaki abban, hogy a diákság e zarándokutja meghozta a kiengesztelődést?!...

Szarka Lajos.

Kossuth szobrához!

*Mi atyánk, prófétánk, megmondtad előre:
Te maradsz örökké szabadságunk őre.
Golgotha halottja csillagok felett él:
A mikor meghaltál, nagy hatalom lettél!
Hadsereg a neved. Nagy lelked ítélet!
Egynek örök halál, másnak örök élet:
Magyarnak dicsőség, osztráknak gyalázat!
Egy ökölesapással porrá zúzunk százat.*

*Nagy hatalom lettél. Óh, nagyobb, mint voltál.
A sirod, a szobrod e nemzetnek oltár:
Odamegy áldozni öröme, haragja!
Ércakad megzendül: a tüzvész hárangja.
Búgó, dörgő hangja szívünket megrázza.
Keresztültut rajtuk a csaták vérláza;
Kardunk tüze villám, a csapása mennykő:
Osztrák koponyára villogva lezengő.*

*Zsoldos keze, imé: szobrodat szennyezte.
Lángol a magyarnak a lelke, a teste.
Izzó kebelünkben marcangoló kín dúl,
Közlebből, távolból zarándoknép indul.
Ott megy az ifjuság, homlokán borúval,
Zászlóval kezében, vállán koszorúval,
Szegeden a szobrot mosni ragyogóra,
Ott lesz a csatán is — majd, ha üt az óra!*

*Menjetelek, óh ifjak, az ércnek mondjátok,
Mondjátok — megérti nagy Kossuth apátok:
Magyarország megint üzenetét várja.
Mozdul már, mozdul már a nép tengerárja.
Szívünk lobogó tűz, kemény acél karunk,
Idegent szolgálni többé nem akarunk.
Nincs olyan erőszak, mely osztrákká tenne
S a mennyország sem kell, ha osztrák van benne!*

Jánosi Zoltán.

A modern lírai költők természetrajzából.

— A Magyar Irodalmi Társulatban tartott felolvasás. —

A legújabb népszámlálás adataiból kitűnt, hogy az emberiség fele költő, a költők $\frac{2}{3}$ -a lírai költő, a lírai költők $\frac{3}{4}$ -e modern lírai költő. Nagyon érdemes tehát ezekkel foglalkozni, már csak annál is inkább, minthogy még egy természetrajzi könyvben sem olvastam az emberek hasonló osztályozásáról. Már pedig az előző számadatokból a napnál világosabban kimutatható, hogy az emberiség $\frac{1}{4}$ -e modern lírai költő és így 6000.000.000 értsd hatezermillió ember csak megérdemli, hogy róluk természetrajzi értekezést tartsanak.

Tehát, mint mondám, a modern lírai költőről fogok szólni.

A lírai költő már magában véve is nagyon különös és sajátos teremténye Istennek, a modern lírai költő még különösebb és sajátosabb. Közös ismertető jelük ezeknek a költőknek az, hogy akármit látnak, mindjárt valami egész más jut eszükbe. Megfoghatatlan és előttünk prózai emberek előtt érthetetlen módon emlékezteti őket egy pocsolya a tengerszemre, vagy akár egy fopizskáló a fenyő erdőre. A modern és nem modern lírai költők között csak az a különbség, hogy míg a nem modern lírai költőnek mindenről a természet jut eszébe, addig a modern lírai költőt már a tó vizében uszkáló hattyu nyaka is a

Thonet-féle 39-es számú legújabb rendszerű hajlitott fa karosszék támlájára emlékezteti.

Azonban nem kell azért azt gondolni, hogy a modern lírai költőnek nincs szive. Oh, sajnos, a modern lírai költőnek mindig érző keble és fájó szive van, és épen ezért, ha őket osztályozni akarjuk, ezt legegyszerűbben azon mód szerint tehetjük, ahogy ők szívük fájalmát és keservét tudomásunkra hozzák, mert, sajnos, mindig tudomásunkra hozzák.

E szerint a modern lírai költőket négy főosztályba sorozhatjuk. És pedig:

I. Csakcsakok.

II. Nemtudommérek.

III. Valakivalaholok.

IV. Temegének.

Vegyük őket sorban.

I. A „Csakcsakok“.

Ezek képezik a legkisebb fajt. Ezeknek minden: csak. „Csak egy pillanat“; vagy „csak egy évezred“, nekik egészen mindegy. Költeményeik rendszeren „csak egy kis szó“ val kezdődnek és többnyire „csak egy gondolat“-tal végződnek. (Legtöbbször azonban természetesen gondolat nélkül.)

Az általános versforma, miszerint majdnem az összes ilyen költemények készülnek, a következő:

Csak egy percze, csak egyszer és
Csak szemedbe pillantsak!
Csak egyszer jöjj karjaimba!
Azt kérde, hogy mért? Csak: csak!!

II. A „Nemtudommérek“.

Ezek már fejlettebbek és három alfajra oszlanak, úgy mint: először az igazi Nemtudommérekre, másodsor az Istentudjamérekre és harmadszor a Kitudnáaztmegmondanimérekre.

Ezek közül az első alfajhoz tartozók nem tudják, hogy mért születtek, élnek, mért nem halnak meg, mért szeretnek, mért nem szeretettek, mért kék az ég, mért zöld a föld, mért dalol a pacsirta a kék ég, illetve zöld föld alatt, illetve felett stb. stb. és ezen „nemtudomásukat“ a mi tudomásunkra hozzák, hogy ez által mi is osztozzunk kételyeikben. De mi nagyon egyszerűen felelhetünk kérdéseikre: Ők nem tudják, hogy miért születtek, élnek és irnak verset? No, mi még kevésbé!

A második alfajhoz tartozók már valamivel fejlettebbek. Ezek sem tudják, hogy miért születtek, élnek . . . stb. stb. stb. . . . (nem is lehet elég stb.-t írni), de ezek legalább valakit okolnak érte, a miben nagyrészt igazuk is van.

A harmadik alfajhoz tartozók a legfejlettebbek. Ezek sem tudják ugyan, hogy — — — — (lásd az előző jegyzetet), de, mint művelt és okos emberekhez illik, mintegy felhívást intéznek a nagyérdemű olvasó közönséghez, hogy: ki tudná azt megmondani De csekély tudomásom szerint, mind eddig nem akadt oly művelt, tapasztalt, okos, és a mi fő, merész ural ember, aki ezen sok, fontos és nehéz kérdésre illő választ tudott volna adni, és így ők tovább folytatják kérdéseiket a végtelenségig.

E faj általános versformája a következő:

Nem tudom mért	}	nehéz az élet!
Az Isten tudja mért		
Ki tudná azt megmondani mért		
Nem tudom mért	}	szeretlek Téged!
Az Isten tudja mért		
Ki tudná azt megmondani mért		
Nem tudom mért	}	hü nem lehetsz!
Az Isten tudja mért		
Ki tudná azt megmondani mért		
Nem tudom mért	}	hogy nem szeretsz!!
Az Isten tudja mért		
Ki tudná azt megmondani mért		

III. A „Valakivalaholok“.

Ezek az úgynevezett „valastbiek“.

Ezeknek a valakiknek mindig van egy másik valakijök, aki valahol, valamerre, messze, egy harmadik valakivel valamit csinál, és ez az első valakinek valamijében valamiért valamilyen valamit okoz. Megegyezik ez a faj az előzőkkel abban, hogy gondolatait bizonyos homályba burkolja, de már legalább annyit elárul, hogy valakiért vagy valamiért szenved.

Itt az általános versforma a következő:

Valakinek (I) valamiért valamije fáj,
Mert valaki (II) valamerre valamit csinál,
Valaki (II) oltár előtt áll más valakivel, (III)
Valaki (I) ezért bujában valamit mivel.

IV. A „Temegének.“

Ez a legfejlettebb faj. Nem érdekli őket semmi, csak ami kettőjükkel történik és azt hiszik, hogy bennünket sem érdekel semmi más.

Az ezen osztályhoz tartozó költőknek valami nagy verselési tehnikára nincs szükségük, mert összes rimeik a következők: remény, regény, költemény, éjjelén, te meg én. Ezeket változtatják minden lehető módon.

A Temegének a sor végén rendszeren olyankor szoktak előbukkanni, mikor nem is várjuk őket, egész mást várunk, és így váratlan meglepetésükkel szintén csak a hatást fokozzák.

A Temegének (t. i. a költők) a te meg én-ek elé rendszeren egy sor pontot szoktak alkalmazni, hol függőlegesen kettőt: , hol vízszintesen néhányat....., hol pedig mind a kétféleképpen:.....

Általános versformájuk a következő:

Májusnak legszebbik éjjelén
Üldögéltünk ketten: Te meg én!
Lobogott szivünkben a remény
Egymásé leszünk még... Te meg én!
Milyen szép is volna a regény
Éldegélnénk szépen: ... Te meg én!

— — — — —
Ime készen van a költemény,
Nem olvassa más, csak Te meg én!!

Ezt az utóbbi két sort leginkább bizonyos szatira írók szokták verseik után írni és meg van-

nak győződve, hogy ez által „maró“ gunyt használtak, pedig tulajdonképen a legigazabbat irták, mert verseiket tényleg nem olvassák mások, mint ők maguk, a „Temegének“.

Ezzel befejezem kerekded értekezésemet. Meg vagyok győződve, hogy hézagpótló, korszakalkotó munkát végeztem, és hogy ezen hézagpótló, korszakalkotó értekezésem révén bekerülök a világ legelső természettudósai közé, örök remületére a „Csakcsakok“, „Nemtudommérek“, „Valakivalaholok“ és „Temegéneknek“.

És végül, ha talán e társaságban volnának egyesek, akik a „modern lírai költő“ névre igényt tartanának, s eddigi szárnypróbálgatásaik alapján talán valamelyik osztályba sorozhatók volnának, nagyon kérem őket, ne haragudjanak meg rám és ami fő, ne dobják mindjárt sutba a tollat, mert hiszen nem olyan nagy hiba az ilyen versírás, (magára mutatva), megesik az a legjobb családok gyermekeivel is¹

Szávay Zoltán.

¹ Szávay Zoltán a kiváló debreceni költő: Szávay Gyula fia, jó maga is versíró.

Köszönjük, de nem kérünk belőle.

Nagy rég ideje már annak, hogy a Debreceni Főiskolai Lapok pályáját futja. Negyvenhat éve. Hanem e negyvenhat év alatt sem tudott egyszer sem igazán felkapni a szerencse szekerére. Mindig csak úgy futkosott a saroglya után, hol közelebb, hol távolabb hozzá, anélkül, hogy hely jutott volna neki valaha a hátulsó ülésen. Dacára annak a nagy kedvezménynek, melyet a város nemes tanácsa a nyomtatásnál nyújt; dacára az innen is csurranó, onnan is cseppenő segítségeknek, legjobb éveiben sem tudott több anyagi eredményt felmutatni, mint amennyit éppen kiadásai felemésztettek; a legtöbb évében meg annyit sem. Az ifjúságnak csekély töredékétől támogatva, a tanári kartól csaknem teljesen magára hagyatva, úgy éldegél biz a már évek óta napról-napra, számról-számra, anyagi nehézségekkel küzdve, a mindenkori szerkesztők s a lappal bensőbb viszonyban levő kevesek lelkesedésének, ügybuzgóságának, no meg az azok ismerőseinek, barátainak köszönhetve megjelenhe-

tését, fennállhatását. Amint azt az előfizetési napló tanúsítja.

Hanem az idén véletlenül-váratlanul ugyancsak rámosolygott a csalfa szerencse. Ki akarták kezéből venni a koldusbotot, urrá akarták tenni, hogy egyéb gondja se legyen, minthogy időről-időre megjelenjen. Ugy-e milyen nagy szerencse?! Hát még ha a hátulütőjét is elmondom!.....

Ugy esett a dolog, hogy a Magyar Irodalmi Társulatnak, mint kiadó társulatnak az elnöke nem kérdve, nem hallva senkit, mindjárt elnöki székének elfoglalása után kapta magát s hogy valami nevezetes ujitással kezdje meg működését, a lap addigelé külön pénztárát eltörölte, illetőleg összezsapta a Magyar Irodalmi Társulat pénztárával s kimondta, hogy ezentúl a lapnak minden kiadását ez a pénztár fogja fedezni.

Hát nem szép dolog ez? és nem nagy szerencse? Megszabadulni bútól, gondtól s mindez oly olcsó áron: egy pénztár, egy többnyire üres pénztár feláldozásával!..... De biz a! Csak az a

bolond, hogy a lap még se fogadta el ezt az ajánlatot. Nem pedig egyszerűen azért, mert a lap szükségleteinek az Irodalmi Társulat pénztára utján való ellátását a kezelés szempontjából nemcsak hogy célszerűnek nem, de nagyon is bonyolult és nehézkesnek látta; mert a lap terheinek illeténi elvállalása feleslegessé tette volna annak a lelkesedésnek és törekvésnek szükségét, melylyel a vezetőség, éppen annak tudatában, hogy a lap saját erejére van utalva, mindig azon buzgókodott, hogy a lap megélhetése végett minél több erőforrást teremtsen és kutasson fel minek következtében a lap a mostaninál sokkal nagyobb mértékben vette volna igénybe a társulat anyagi erejét, ami pedig sem célja, sem érdeke nem lehet a társulatnak; nem azért, mert a lap pénztárának ez a beolvasztása a lap függetlenségének megszűnését, a lapnak gyámság alá helyezését jelentette volna; főképpen és mindenekelőtt pedig nem azért, mert — még ha a lap jövedelmei a társulat pénztárosa által külön kezelésben részesülnének is, — nem látta biztosítottnak azt, hogy azok a pénzek nem fognak-e tőle más célokra elvonatni, nem a lap céljaira fordíttatni. Különben is oly dologra kötelezni a társulat jövő éveit, amit talán ez az év teljesíthet, de a minek a társulat esetleges szűkösebb éveiben a legjobb akarata mellett sem tehet majd eleget, ez helytelen és hiábavaló

Hogy mennyire helyes alapon nyugodtak nézetünk, már is igazolták a körülmények. Igazoltak pedig bennünket éppen a legfontosabb kérdésre, arra nézve tud niillik, hogy a lap jövedelmei mindig és minden körülmények között csak a lap céljaira fognak-e fordíttatni?

Tessók csak meghallgatni.

Irodalmi társulatunk a múlt évben az ugy erkölcsileg, mint anyagilag oly szép sikerű Rákóczi-Estély jövedelméből háromszáz koronát szavazott meg a budapesti egyetemi ifjuság által tervbe vett Rákóczi szobor-alap javára. Kitélt belőle bőven, még magunknak is maradt. Miután azonban a pesti ifjuság mozgalma még akkor nem öltött határozott alakot, a társulat akkori elnöke — nagyon helyesen — egyelőre várt a kiutalással s a pénz addig a társulat kezei közt maradt. Jött aztán a budapesti diák nagygyűlés. Az Irodalmi Társulat is menesztett rá küldöttéket,

még pedig eredetileg négyet, kiknek kiadásai és költségei fedezésére tetemes összeget szavazott meg. Rólam is szól a nóta, magam is ott voltam. Már e négy ember költségfedezete is erősen igénybe vette a társulat anyagi erejét, hanem hát még ez nem volt elég. Sem az emberből, sem a költségből. Abból indulva ki (?), hogy a társulat, az ifjuság vezéregylete, szükségét látták annak, hogy mint illet, még több ember képviselje a diák nagygyűlésen Felemelték hát a létszámot, ami a költségek és kiadások emelkedését vonta maga után. Ehez jöttek még a szép összegű pályadíjak, más egyéb kiadások, míg végre midőn ez év elején már el kellett küldeni a terv meghiusulta folytán nem a budapesti, de a kassai Rákóczi szobor-alap javára a még tavaly megszávozott háromszáz koronát, azon vették észre, hogy igen ám, de nincs miből. Nem futotta a társulat pénztárában levő pénz. Azt ki kellett egészíteni. De honnan? Ott volt a lap pénze. Ugy gondolkodtak: a lap a társulaté, hát a lap pénze is az s így rendelkezik vele a társulat, s ezzel megnyugtatta magukat, elment a lapnak a múlt évi, betáblázások folytán befolyt előfizetési díja is a Rákóczi szoborra, a társulat kiadásának fedezésére. A lapnak meg, mikor pénzre lett volna szüksége, azt mondták: most neked nem jut, mert kell a társulat céljaira; egyébiránt kiadásaidat fedezi a társulat — elvben.

Nem akarom úgy feltüntetni a dolgot, mintha a lap és az Irodalmi Társulat pénztárának egyesítése egyenesen azért történt volna, hogy az a bizonyos háromszáz korona kiegészítést nyerjen. Nem állítom azt sem, hogy a társulat ez idei elnökének eszméje volt az egyesítés, mert talán ha firtatnánk a dolgot, a más politikáját fedezhetnők fel benne. Különben is a társulat választmányának józan gondolkozása a régi rend visszaállításával már elintézte a kérdést. Csak azt akarom mondani, hogy hadd maradjon meg az a koldusbot a lap kezében, mert míg az ott van, legalább van mire támaszkodnia, van minek a segítségével járnia, hanem ha azt is elveszik, akkor aztán se té, se tova.

Ami pedig az ilyen szerencsét illeti, köszönjük, de nem kérünk belőle!

A szerkesztőség.

Rózsatövisek.

Levelet kaptam.

Levelet kaptam. Asszony írta,
Ki már titokba rég' szeret;
Szemből az ragyog reám csak,
Hogy adjam néki szívemet.
A vallomása bús, szerelmes,
Szívéből fölszakadt sóhaj...
A szó, mely ajkán küzd a létért
Nehéz, beszédes könybe hal.

Mert tudja, hogy az én világom
Az ő szemében nem ragyog,
Üdvöt, szerelmet, boldogságot
Én más csillagból olvasok.
Én más szívéért küzdöm. S érte
Egész az istenig török,
Mert a szerelmem ég szülöttje,
Hatalmas, izzó, szent, örök!

Szegény asszony, miért is irsz hát?...
De mégis, mégis jól teszed,
Hisz róla szól minden betűd, lásd,
Az isten áldja meg kezed!
Csak azt írod, hogy nincs olyan nap,
Hogy meg ne lásd, hogy meg ne áldd...
S fehér ruhában jár az utcán.
Tudom így ezt is legalább!

Fehér ruhában jár az utcán!...
Hány szem csókolja lábnyomát?!
Mint a liliom, ring csudásan —
De büszke!... Sujt is rá a vád!
Mert ő a legszebb s ő a legjobb,
— Ha nem törődik is velem —
Írjye száz! Bocssás meg nekik
Szerelmet áldó istenem!

Fehér ruhában jár az utcán!...
Igen, szerelmem, az te vagy.
Ártatlan, tiszta, mint az angyal,
Tündöklő, fényes, mint a nap.
Így rajzol álmod is elébem
S én úgy tekintek föl reád,
Mint szenvedő a Megváltóra...
És csókolom fehér ruhád!

Talán.

Kérdezgetem gyakran magamtól,
Gondolsz-e néha, néha rám?
És meghalnék, érzem, ha szívem
Még azt se dobogná: talán!

Reményt lopok a semmiségből...
Napsugarat a felhős égről,
Zöld lombokat a hervadt fáról,
Meleg szívet a trón urától.

Hiszem, van egy perc csak naponta,
Nevemre dobbant meg szived...
Lehet, hogy öntudatlanul csak,
Lehet, magad te nem hiszed!
Az a forró tűz s lángoló vágy,
Mely üdvözítőn köt le hozzád,
Mely szívemből kicsap merészen,
Hozzám hoz egy-egy percre — érzem!

S ha tán a szíved rajta kaptad,
Hogy hozzám lopta sóhajod,
Hogy értem vert egy pillanatra,
Lehet, hogy megpirongatod.
Vagy csak nevensz s az emlékemre
A gúny tekintetét veted le?...
De mégis nálam járt a lelked,
De szívem mégis átölelted!

Imádkozom.

Szeretlek!... Jobban, mint az istent,
Pedig hitem tisztán lobog!
S azt is tudom, hogy mindhiába,
Télen nem nyithat nyár virága
S mi sem lehetünk boldogok!

Szebb vagy a legszebb angyalnál is
S hogy én így megszerettelek,
Üdvöm romján megtörten érzem,
Bűnös vagyok s a bűnhődésem,
Hogy nem szakíthatok veled!

Szemem hazug, mert könnye nincsen,
Szívem meg majd hogy szétszakad.
Lemondás él egy percre bennem!...
— De nem! Kivívlak isten ellen!
Azt zúgja rá az indulat!!

Imádkozom, hogy hívj magadhoz!
Imádkozom, hogy rám se nézz!
Imádkozom, hogy isten áldjon!
Imádkozom, hogy boldogságom
Legyen a rád mért szenvedés!!

Mi lesz velem? Mit bánom én most!
Mi lesz veled? Mit kérdeném!
Csak azt tudom, hogy úgy szeretlek,
Amint a férfi lányt szerethet
S te nem lehetsz, nem, az enyém!!

Gyökössy Endre.

Ismeretlen vers, ismeretlen szerelemről.

(Részlet egy felolvasásból.)

Petőfi a szabadság, a szerelem költője. Ő maga mondja ezt:

„Szabadság, szerelem!
E kettő kell nekem:
Szerelmemért feláldozom
Az életet,
Szabadságért feláldozom
Szerelmemet“.

Könnyen hevül, könnyen lángra lobban. Egy sóhaj, egy szó elég arra, hogy megzengje az ifjú leányt. Sokszor csalódott; végre 1846-ban ismerkedik meg Szendrey Juliával, a költői lelkű asszonynyal. Ekkor egészen új korszak kezdődik életében, a boldogság, az igaz szerelem korszaka. Mint tudjuk Koltón, gróf Teleki Sándor baráti házában töltötte a mézesheteket. Azonban esküvője előtt is töltött ő már több időt Koltón s ránk ezek a napok a fontosak. Ekkor szeretett meg egy cigány leányt; Cserepes cigánynak a leánya volt ez. Pár évvel fiatalabb mint Petőfi, tehát egészen fiatal leány. Viszont és százszorta jobban szerette Petőfit. Petőfinél az egész csak muló szenvedély volt. Elfelejtette. Megházasodott, de a cigányleány nem felejtette őt el. Hü maradt hozzá, s emlékéhez is. Mikor megházasodott megsiratta, mikor meghalt akkor is hü maradt hozzá; hü örökre.

És épen ez ebben a történetben remek és megható; hiszen ha megvizsgáljuk Petőfi szerelmeit, szomorúan tapasztaljuk, hogy nem becsülték meg kellőleg nemes lelkét. Hányszor busul csalódásai miatt! Hiszen még feleségéhez irt „Szeptember végén“ című költeményében kifejezett bussejtelmek is valóra váltak. De a cigányleánynál senkisé szerette jobban és hivebben Petőfit. Mikor a többiek, akiket imádott, szeretett, megzengett, elhagyják és megtagadják emlékét, ő a régen elfelejtett, félre dobott, még akkor is imádja, szereti őt. Leány maradt és csak Petőfi emlékének élt. Teleki Sándor látva Petőfi emléke iránti odaadását, halából átadta neki azon szobát, melyben Petőfi lakott. Itt élt aztán a cigányleány. Vasárnap, mert vallásos volt, eljárógatott a templomba, halát adni a jó Istennek. Mindig fekete ruhában járt.

1876 körül Jókai Erdély felső részét be-

utazván, Koltóra is ellátogatott, megnézte Petőfi szobáit is és itt találta a cigányleányt, akiről hallotta, hogy mily kegyelettel őrizi Petőfi emlékét. Jókai már ekkor öreg ember volt, a leány is vénült. És a költő meghatva, könyezve beszélt a nagy Petőfiről a leánynyal. Megnézte a szobát, melyben Petőfi annyi boldog órát töltött el s mely még most is ugyanolyan rendben volt. Ekkor irta az itt bemutatott megható verset. E vers, melyet Jókai sajátkezűleg javított ki, nincsen művei között. Talán elfelejtette, vagy nem volt meg más példányban, mivel ezt a cigányleánynak adta. A cigányleány halála órájáig megőrizte ezt; nem is sok ideig élt aztán, meghalt, haláláig ápolva szerelmesének emlékét. Ajkának utolsó szava, az is Petőfi neve volt. A tiszteletes, ki az urvacsoráját neki feladta, e szavakkal fogta le a haldokló szemét: „Légy hiv mind halálig, néked adatott az életnek koronája“. Az volt. Hiv a siring. Ő hozta el a verset, mely így hangzik:

Az utolsó eszménykép.

Emlékezés Petőfíre.

Koltó, 1876 Augusztus 13. (Dies irae) 1849.

Mind elköltöztek már — kit a Cyprus lombja
Tündér suttogással ringat szüz álomba,
Kit körül ragyogott a szerelem gyöngye,
S most takar zöld füvel feledés göröngye.
A feleség, aki a zászlót megvarrta,
Maga is nyugszik már s a zászló alatta.
Megannyi eszménykép, kikért szive lángolt
S zengett ajkán a dal forró kívánságtól,
S ki valamennyi közt volt legdrágább kincse,
Az a régi haza: az is elmúlt: nincsen,
Akiért ő zengett, akiért ő égett:
Szép asszony, szép haza letűnt réges-régen;
Csupán egy maradt meg, egy emlékszik rá még:
Fényes alakok közt egyedüli árnyék:
Egy szegény cigánylány, egykor piros arcu;
Tűzszemű — termete, mint az őz, oly karcu.
Ez a két sötét szem, hogy lángolt miatta!
Ez a két sötét szem egyedül siratja.
S csak neki nem jutott egy hur sem a lantból
Őt nem emelte fel, ő mindig alant volt.
Vad erdő, zöld mező, tudja mit szenvedett!
Mindig leány maradt, soha nem feledett.
Arcrózsája hervadt, szemlángi kihaltak,
Csak bánata maradt örök fiatalnak.
Nevét sem említik, ki utolsó hive:
Azt sem kérdik tőle: miért fáj a szive? —
A költő alszik már, de művei élnek;
Imádott, szép nőkről örökké beszélnek.
De arról a helyről, hova lelke lejár,
Csak a barna föld tud s barna cigányleány.

Közli: H. Kiss Pál.

2a*

Kenyér hiján — kenyér felé.

A Joghallgatók Segítő Egyletének választmánya legközelebbi ülésén elhatározta, hogy mozgalmat indít a kötelező kollokviumok és óralátogatás eltörlése iránt.

Nagyjelentőségű ez a határozat, különösen annak második része s a magunk részéről és e helytt is szívesen üdvözljük. Nagy jelentőségű nem azért, amiért a léhaság örül neki, — nevezetesen, hogy akkor lesz csak vig élet a jogász élet; nagy jelentőségét az a körülmény teszi, hogy a mozgalom eredményes volta a szerény anyagi viszonyok között élő vagy éppen önfenntartásra utalt joghallgató ifjúság kenyerét, megélhetését, pályáján való haladhatását és jövőjét jelenti.

Szomorú dolog, de a valóság tényleg az, hogy a debreceni joghallgatóság szegényebb eleme azon jótétemények mellett is, melyeket a főiskola számukra nyújt, csak nagyon szegényesen, sok küzdelem és sok nélkülözés között él. Azok is, kik elég szerencsések e jótéteményben részesülhetnek, akik meg abból egy vagy más okon ki vannak zárva, csak alig hogy tengetik-lengetik gyarló életüket, mert az iskolai jótéteményeken kívül alig van valami, amire megélhetés tekintetében támaszkodhatnak, ahonnan önfenntartás tekintetében meríthetnének.

A kenyérkereseti módok közül kettőt szoktak olyanul említeni, mely a joghallgató társadalmi helyzetével összefér: a nevelőséget és az irodai, különösen az ügyvédi irodai munkát. És e kettőn kívül alig is van több, mely általános eszköze lehetne megélhetésének, magán segíthetésének. De hogy áll a dolog e két forrással?

Az elsővel röviden végezhetünk. Jogász nevelőséget nem kap. A közönség megszokta e két minőséget összeférhetlennel tekinteni s furcsa, de úgy van, hogy a jogász név a lehető legrosszabb ajánló levél nevelőség elnyerésére. Szívesebben alkalmazzák a hittanhallgatót még kevesebb képzettséggel is, mint az esetleg alaposabb készültsgű jogászt. Nem az ő bűne; a közönségben van az ok, melynek gondolkozásába szinte kiirtatlanul belecsontosodott az a felfogás, hogy a jogásznak több az igénye, könnyebb, hogy úgy mondjam, léhább a gondolkozása, kevesebb a lelkiismeretessége, több a nemtörődömsége, mi miatt aztán huzódozik, fázik nevelőül való alkal-

mazásától. Az egyest nem ismerve, kivételt természetesen senkivel sem tesznek az általános felfogás alól való mentesítést illetőleg, s így a joghallgatókra nézve a keresetnek ez a forrása kiapadtnak, vagy meg nem nyílnak tekinthető.

Nem kedvezőbb a helyzet a másik mezőn sem.

A debreceni akadémia a vidék legnépesebb jogakadémiája. Sok hát az eszkimó. S mert az ügyvédi irodák száma a joghallgatókéhoz képest csekély: hát kevés a fóka. Egy csomót ezekből is olyanok fogdosnak az olcsóbb munkadíj révén, akik a joggal s az ottan való dolgokkal nem hivatásszerűen, hanem csak azért foglalkoznak, mert ha soványat is, de kenyeret ad. Így az ügyvédi irodák különben is kevés száma még kevesebbre olvad le. Ehez járul még az, hogy ma már az ügyvédi irodákban is lábrakapott az a jó tulajdonság, hogy ajtajukat csak a protekció kulcsával lehet felnyitni. Ha ilyen kulcsod nincs, oda ugyan be nem teszed a lábad, hiába kilincsel! S mert szegény embernek kevés a pártfogója is, a jogászság rendelkezésére álló irodákba is nem azok jutnak be első sorban, akiknek az iroda kenyér volna, hanem akiknek az iroda fényűzés, mi ellen, tekintve a protekció e fajának magán jellegét, még csak panaszkodni sem lehet, mert szinte azt mondhatnók rá, hogy jogos. Mindezek oly tények, melyek folytán meglehetősen szűk térre szorul össze az a mező, melyet úgy nevezünk el: irodai alkalmazás.

De ha csak ezek a korlátozások forognának fenn, akkor még hagyján, mert ez esetben ennek a mezőnek egy bizonyos részén mégis csak munkálhatná a szegény sorsu jogászság a maga megélhetését. Azonban a kenyérkereset e mezejének azt a rendelkezésére állható részét is hasznavetlenné teszi számára az órarend, illetve az előadások látogatásának kötelezettsége, a mulasztások szigorú beszámítása, s annak súlyos következményei.

Félévről-félévre sok panasz esik a miatt, hogy az órarend megállapítását úgy eszközlik, miszerint az hol egyik, hol másik év hallgatói előtt vágja be annak az utját, hogy a mellett irodában alkalmaztathassanak. Éppen arra az időre, midőn az irodai alkalmazottra az irodában is a legnagyobb szükség volna, amikor ott a legtöbb hasznát vennék,

annyi óra van összezsúfolva, hogy a miatt irodát is látogatni lehetetlenség, már csak azért is, mert olyan tanrend mellett nem alkalmazzák az irodát vállalni akarót. Így aztán a megélhetésnek ez a módja is elesik a joghallgatóság számára, mert az a jóindulat s az a törekvés, melylyel az egyes tanárok, engedve a hallgatók ez irányban megnyilvánuló panaszainak, kérelmeinek, az ugy nevezett rossz helyen levő órákat áttenni, az órarendet a hallgatók érdekeinek megfelelőleg korigálalni igyekeznek, rendszeren már késő s a bajon alig valamit, vagy éppen semmit se segít... Hogy ily körülmények között mennyire lehet eszköze az ügyvédi iroda is a jogakadémia öfenntartásra utalt hallgatói megélhetésének, arról, azt hiszem, felesleges beszélni, azt ki-ki meg fogja ítélni maga. Bizony a joghallgatók az az eleme ugy él nagy szegényül, sőt kenyér híján.

E bajok orvoslása, vagy legalább is enyhítése már céljánál és hivatásánál fogva is a Joghallgatók Segítő Egyletének a feladata és az egylet már eddig is tényleg sokat tett e tekintetben. Gyakorolja a régi jótékonyt: ráutalt tagjait ingyen, kölcsön- és könyvsegélylyel gyámolítja. Egyeseknek kenyerét a vendéglősök szivességéből azok asztalánál biztosítja, másoknak nevelőséget vagy irodai alkalmazást nyújt, s így munkálja jobb életét. Igyekszik odahatni, hogy a város jogász eleme, amennyiben nevelőre, gyakornokra, vagy más, a joghallgató társadalmi állásával összeegyeztethető teendőket ellátó egyénekre volna szüksége, az ily állásokat első sorban joghallgatókkal töltsék be. De mindez mi a szükség nagyságához képest? Csak folt a rongyos ruhán, angol tapasz a seben, csillapítószer a fájdalom ellen; de nem tisztos új ruha, nem a seb begyógyítása, nem a betegség gyökeres orvoslása. Az általános orvoslás ott kezdődik, ahol az egylet nem annyira a kollokviumok, mint sokkal inkább a kötelező óralátogatások eltörlésének szükségét belátta s ily célból mozgalmat indított. Eddig az egylet csak könyöradományt, csak alamizsnát nyújtott, ami a bajt csak egyeseknél s csak pillanatra szüntette meg s minek elfogadása többé-kevésbé mindig és mindenkire terhes. Most tért és lehetőséget igyekszik teremteni, ahol, s amelynél fogva minden egyes saját munkájával biztosithassa létét. Az egy falat kenyér, ez a megélhetés. S mikor az egylet működése súlypontját — szakítva a görögtüzes, nagy hűhós multtal — ide tette át, mikor műkö-

dését ily irányban akarja kifejteni: címéből folyó feladatait csak akkor fogta fel igazán, csak akkor lépett igazán hivatása eszményi magaslatára, arra az utra, melyen nem pillanatnyi dicsőséget, de — mert a szükösön élő joghallgató ifjúságot a kenyér felé viszi — sokak által hálás emlékezettel őrzött érdemeket fog szerezni

Nem tudhatni: lesz-e eredménye a mozgalomnak, és mennyiben lesz? A kollokviumok eltörlése, az már érett gyümölcs; csak meg kell mozgatni a fáját, lehull magától. Itt tehát az eredmény csaknem biztosra vehető. Beleviszi ebbe a tanári kart, ha más nem is: saját erkölcsi tekintélyének minden mende-mondától való megőrzése. Hiszen bizonyára az ő fülüket sem kerülte el, ahoz is eljutott az a sok szóbeszéd, amit a buktatáshoz, mint egyeseknek célzatos tényéhez fűznek a díjakra való tekintettel. Ily hiába való, de a tanári kar erkölcsi tekintélyét mégis csak rontó beszédeknek tápot nyújtani továbbra is cél nem lehet s a kollokvium eltörlésének szükségét már ez is indokolja. Különben is a kollokvium ily formában, mint ahogy most fennáll, célra nem vezető intézmény, fenntartásához hát mért ragaszkodni nincs.

De vajjon a kötelező óralátogatások eltörléséből lesz-e valami? E tekintetben reményeink nem lehetnek oly biztatók. Ez még aligha érett meg. Sajnos! — mert sokaknak a megélhetése, pályáján való haladhatása ezt kíváná inkább. De ha e téren teljes eredményt nem is fog felmutatni a mozgalom s csak annyit tud eszközölni, hogy a mulasztások kevésbé szigorú megítélés alá vétetnek, annak — mostan nagyon is súlyos következményei enyhítettetnek, ha annyit tud eszközölni, hogy az órarend olyan megállapítást nyer, miszerint az irodai munka vállalása miatt órát mulasztani, az óralátogatás miatt az irodában való alkalmazhatástól elesni ne kelljen, a mozgalom már akkor is nagy mértékben orvosolta a bajokat, célját, ha nem is teljesen, de nagy mértékben elérte.

Mindenesetre szükséges, hogy akiknek épen érdeke, ne csak reménységgel csüggjenek az eredményen, de maguk is munkáljanak elérésén, szükséges, hogy ne csak a mozgalom vezetőitől várjanak mindent, — de tömörülve maguk is tegyenek lépéseket a kenyér felé. Eredmény csak így várható s az ifjúság csak így lesz érdemes az eredményre.

Sz. L.

Margaréták.

(Zenéjét szerezte: Lengyel Dezső.)

I.

Ha meghalok s majd eltemetnek,
 Liliom nő a síromon,
 Szerelmes gerlék oda szállnak
 És elsiratnak, jól tudom.
 Szomorú fűzről méla őszszel
 Rám hullanak a levelek,
 A szellő is elsűgja rólam:
 Szeretett, búsult, szenvedett,
 Szeretett, sirt és szenvedett!...

Te meg némán, közömbös arccal
 Jársz a világban kedvesem.
 Mosolygva szólsz a kérdezőknek:
 „Én nem szerettem sohasem“!
 — S tudom estenden leborulva
 Zokogva gondolsz majd reám,
 Emlékeket úgy őrszi lelked,
 Miként párját a csalogány,
 A vadgalamb, a csalogány!...

II.

Ti rám mosolygó szép szemek.
 Megvettétek a lelkemet!

Csevegő édes ajakak,
 Letörtétek a szárnyamat!

Dicsőség, hírnév semmi már...
 Töletek válni bú, halál.

Nem élet már az életem,
 Csak láng, csak égő szerelem.

Elégek benne, oh tudom,
 S leroskadok a féluton...

— Ti rám mosolygó szép szemek,
 Adjátok vissza lelkemet!

Csevegő édes ajakak,
 Emeljétek fel szárnyamat!...

Gulyás József.

Vajda szerelmi lirája.

— Tanulmány. —

(Folytatás.)

Vajda élete nagyobb részében rövidlátó volt; s talán nem lesz hiábavalóság, ha testi szervezétének ezt a hibáját kapcsolatba hozzuk lelki világának sajátos, elmerülő voltával. Arany János sem dicsekedhetett sasszemekkel; sokszor panaszkodik, különösen hajlottabb korában, hogy mennyi baja van gyöngülő szemével. S a „Bolond Istók“ II-ik énekében érdekes vallomást tesz, mikor azt mondja, hogy ha élesen látó szemmel áldja meg a végzet: talán másképp és más színben látná és fogná fel a világot, a természetet. Lirai költeményei mutatják: mennyire szeret magába szállani! Lirájának az az elborongása, tépelődő hangulata, a külső világ képeihez mindig lelki világának rajzát mélyen kapcsoló törekvése, ösztöne: jó részben a költő rövidlátására, rövidlátásának a lelki mozgalmakra gyakorolt hatására vihető vissza. Így van Vajdánál is. Ő ugyan egészen más lélek, mint Arany; de a végetlenség gondolatával vivódó, a képzeletnek önmagában forrongó, égő tüzet tükröző költészete nagyon magán viseli rövidlátó voltának bélyegét. Ugy tűnik fel, mintha azok az emberek,

akik keveset látnak a valóság világából, akik előtt az erdők lombzatja, ezer színű virága egy nagy, homályos, zöld folttá olvad egybe s akik a csillagokat, e tisztán ragyogó égi szemeket csak elmosódó, rezgő gyertyalángoknak látják: mintha nekik hatalom adatott volna, mintegy kárpótlásul, az álombeli, a képzeleti világ tüneményes birodalmába való mélyebb bepillantásra. Ezért fest Vajda csodálatos, holdfényben derengő éjjeli tájakat, a mindenség ködében lobogó gyászával futó társtalan üstökös, rejtelmeket zúgó erdőt, égcsókoló sziklatetőket, megálmódott világromlásokat, szokatlan színben ragyogó képeket, melyek sokszor a természet képeinek másolatai ugyan, de az általok felébresztett, a velök járó hangulat elárulja, hogy ezek a rajzok egy álmódó, a maga lelki világába mélyedő, erős képzeletű agynak a teremtményei. Rövidlátása magyarázza talán költészetének feltűnő egyoldalúságát is. Aki egyfolytában olvassa költeményeit, alig veszi észre egyikből a másikba való átmenetelt; az előző hangulata utat készít a következő hangulatának; az előző képei társakat

találnak a következőjében; mint ok és okozat kapcsolódnak egybe ezek az énekek: mintha egy volna az egész, csak címekkel megszakgatva folyának tovább, feltartóztatlanul. A rossz szemű ember tizedrészét sem látja annak a pompának, szingazdagságnak, amelyet a természet és az emberiség hullámzó áradata tár az egészséges szeműek elébe. Ha pedig ablakon át nézi a természetet valaki, csak nem olyannak látja azt méreteiben, sőt színeiben sem, mint a tisztán látó. Vajdának az emberek arcához kellett hajolnia, hogy szemökbe nézhessen, megláthassa, megismerhesse őket; s a maga lelkének egyéni visszatükrözésében kellett látnia és festenie a természet világát, amelyet így gazdagabbnak, színesebbnek és zordonabbnak látott, mint a valóság.

S mi az ilyen embernek a *szerелеm*? A szenvedélyek szenvedélye, szív és lélek vihara, melyben az egyiknek meg kell semmisülnie. A szerelem legfényesebb és legaljajásabb indulat, a legistenibb és legemberibb, amely rászakadva a legközönségesebb halandóra is, hőssé, szentté, vagy állattá teheti. — A szerelem elméssé teszi gyakran a bambákat s megfosztja az igen okosokat is eszöktől. De égni, lángolni: az okos, a bolond, az elmés, a bamba egyformán ég, lángol. Gondoljuk el most: hogy jelenhetik meg ez a nagy indulat Vajdának szívilágában? Ismerve egyéniségét, előre láthatjuk, hogy az ő szerelmének erős képzeletbeli tüzetől lobogtatva: hatalmasnak, egész életét vezérlőnek kell lenni. De egyszemind szokatlan, félszeg, érzéki is, mint Vajdának egész lényege. Vajda nem turbékolásra született. Gyöngéd érzelmekről mintha tudomása se volna. Legalább költészetében nyoma sincs a játsziságnak, kedvességnek. Pedig a támadó, boldog szerelemnek kedves, játszi a hangja legtöbb költőknél. Vajda erős érzékiséggel öleli magához azt, akit szeret. Mintha kiszakítva magát a földi szabályokkal összefércelt világból: egyedül magának és magáért élne, mikor szerelmét öleli. Nem tud eltelni azzal a lánnyal, akiben sorsa csillagát látja; túlradó gyönyörűséggel nézi, bámulja, csodálja, szemei kéjtelve usznak bájai fényözönében, míg végre belefutnak. Karjai közé fonódik s szívja ajkát, mint a vampir. S együtt libegi Astorral:

Ölelni fogom szűz hóderekat,
Csókolni tüzes parázsajakát,
Rongy életemet így jól eladom,
A halált, a rondát, kikacagom!

Vajda, érzéki lobogásának ezzel az emésztő lángjával egy perditát szeretett, amennyiben egy színesző annak nevezhető. Sokan gyalázatol olvasák fejére, hogy így Reviczkyvel együtt az erkölcs-telenség oltárát szította a magyar költészet szent berkében. Való igaz, hogy Petőfi például végtelen tisztaságban, mondhatni: ártatlanságban áll fölötté, szerelmének dalolásában. Petőfi csak a szépet, a magasztost, a tisztát éneklé a szerelemből, akár boldogan, akár kesergőn. A költészet nemes-sége hozza szinte magával, hogy az élet minden rejtett, sokszor piszkos oldalát ne állítsuk oda a világ elébe. Akármilyen érzelmek hullámoztatják a szívet: legyen ott a bíráló ész és jóízlés, hogy a szenvedélyek kohójából csak a megtisztult indulatok omoljanak a költészet finom formáiba s ebben kihülve, megjegecesedve tanítsák az embereket szépre. — Így szól az elmélet. — De a tapasztalás sokszor nagyobb ur a kigondolásnál. Nem minden költő teszi és teheti azt meg, amit pl. Tennyson, hogy gyönyörű szabásu, ékes himzésű, finom illatot lengő köntösökbe öltöztesse álmodozó gondolatait. Vannak másforma jellemek, amelyek más korban egészen másképen jelentkeznek és nyilatkoznak. Shakspere nyers gondolatait, meztelen kifejezéseit soha nem találta az angol sértőnek, legfeljebb más nemzetek finomkodó hölgyei, álszeméremből. De nem Shakspere-rel akarom Vajdát védeni. Ők más és más isteneket szolgáltak. Hogy Vajda erős érzékiséggel dalol a szerelemről s hozzá még perditáról: szent igaz; hogy néha nem tud parancsolni lobogó vágyának s többet kimond, mint a mennyit a költészet jónak lát: az is igaz; — de, hogy ez az emésztő szenvedély, mely nem ismer szentséget, csak magát: az egyéniségnek oly erős és jellemző vonásait hordja magán s az igazságnak oly meglepő színében ragyog előttünk, mint akár Petőfi dalai: ezt tagadni szintén igazságtalanság volna. Petőfi szerette Szendrey Juliát, szíve minden hatalmával s ezt dalaiban kifejezte; gyönyörködünk benne, mert őszinte s így igaz. Petrarca szerette Laurát; édes szonetteket zengett szerelméről, — az olasz szerette és szereti, mert szívéből érzi fakadni azokat a dalokat. Vajda szeretett egy kétes hírű leányt; szerette oly igazi lángolással,

mint Petőfi, vagy Petrarca a maga szívének istenét; — ha úgy olvassuk a Vajda szerelmi himnusait, hogy mindig szemünk előtt tartjuk azt a lényt, akihez szólanak: esztetikai gyönyörűségünk talán megsértődik; de ha csak magokért olvassuk e verseket, a bennök rejlő és átszálló szenvedély igazságának fényében: akkor nem érheti vád azt a költőt, aki tudott szeretni nagy szívével, hatalmas szerelmével egy elbukottat, akinek emlékét még sokáig őrzik ezek a szen-

vedély hevétől izzó sorok. Nem az mindig fontos a költészetben, hogy a költő mit énekel, hanem az is: hogy' énekel? Vajda pedig a maga szerelme tárgyáról, aki nem ragyog az ártatlanság sugármezében, dalolt oly tiszta odaadással, ahogy a huszadik század magyar szerelmes költői nem mindig zengenek ártatlanoknak címzett s néha nagyon is ártalmas hölgyeikről.

(Folytatjuk.)

Oláh Gábor.

Ifjusági hírek.

A Magyar Irodalmi Társulat október 3, 10 és 17. napjain tartotta legutóbbi rendes gyűléseit. Felolvastak: H. Kiss Pál „Petőfi és a cigányleány“ címen, bemutatva felolvasása keretében Jókainak egy eddig ismeretlen költeményét, mit a vonatkozó részekkel jelen számunkban közlünk; Baja Mihály: Nincs párja a magyar lánynak, Ének a virágról, Szegény magyar nép c. verseit; Keeky István: Visszajött Rákóczi című ódáját; Erdélyi András: A Rákóczi kor hadszervezetéről című történelmi értekezését; Szabó Sándor: Bezerédy diákja c. elbeszélését. A társulat a felolvasóknak jegyzőkönyvileg fejezte ki köszönetét. Szavaltak a három gyűlésen heten. Ezek közül sikerült fokot nyert: Pirkler Ernő (szavalta Endrődi: Visszavárlak c. költeményét) és Dobra Jenő (szavalta Szabó Jenőtől: A vak c. költeményt). Szilágyi Dezső (Arany: Walesi bárdok), Tóth Endre (Endrődi: Visszavárlak) és Gottlieb Márton (részlet Bánk bánból) szavaltai közép sikert arattak. Szavalt még Lippe Árpád két ízben (Petőfi: Az őrlüt; részlet Rostand Ciranojából); szavaltát a gyűlés kevésbé sikerültnek bírálta. A legszorgalmasabban bírálnak: Fekete Zoltán, Baróthy István, Pirkler Ernő, Szávay Zoltán és H. Kiss Pál. — A tartott választmányi ülések határideje okt. 10 és 12., főtárgya a november 15-én tartandó Csokonai ünnepély műsorának megbeszélése volt. A részleges műsort annak idején adjuk, de már most is örömmel jelentjük, hogy az ünnepélyen nt. Jánossi Zoltán lelkész ur, az ifjuság lelkes barátja, felolvasást tart. Szó volt a társulat alapszabályainak a szükség és a jelenlegi viszonyokhoz mért módosításáról, illetőleg új alapszabály készítéséről, mivel a gyűlés Erdei elnököt, H. Kiss főjegyzőt és Szarka szerkesztőt bizta meg. Betöltötte a választmány a Fazekas-emlékoszlopbizottság 2 üresedésben levő helyét H. Kiss Pál és ifju Ozory István jhkkal, egyszersmint elhatározta, hogy a Fazekas-emlékoszlopra már meglevő mintegy 800 koronányi tőkéje kiegészítése végett, egy irodalmi ünnepélyt rendez s az oszlopot még ez év folyamán felállítja. Pályázatot hirdetett a Csokonai-ünnepélyen szavalandó ódára. Döntött a Főiskolai Lapok pénztára ügyében, kimondván, hogy a lap mindennemű jövedelmei és kiadásai a kiadóhivatal utján külön kezelésben részesítendőek a lap jövedelmei csak a lap céljaira fordíthatók, s egyuttal meg-szavazván a

lap céljaira 100 koronát, úgy, hogy amennyiben ezen felül még pénzre lenne szüksége, a további költségeket is fedezi.

A debreceni öreg bakák koszoruja és az ifjuság.

A debreceni 39-es gyalogezred három évet kiszolgált katonái, a szegedi bajtársak példájára, elhatározták, hogy megkoszorúzzák az Emlékkertben levő Szabadságszobrot. Hazafias tervüket azonban, melyet f. hó 17-én, szombat este 6 és 7 óra közt akartak megvalósítani, meghiusította az ezredparancsnokság, mely egy katona besugása folytán értesülvén a tervről, természetesen mindent elkövetett, csak hogy a koszorúzás elmaradjon, amit sikerült is elérniök. Tekintettel arra, hogy a katonaság e mozgalma az ifjuság nevével és tényével is kapcsolatban volt, megemlékezünk arról utólagosan mi is a „Debrecen“ h iradása alapján.

Mikor a derék szegedi bakák hazafias tüntetésének híre Debrecenbe érkezett, a 39-ik cs. és királyi gyalogezred harmadik évüket kiszolgált, de visszatartott katonái körében nagy visszhangra talált a bajtársak dicső cselekedete. Mintegy 30 katona e végből esténként össze is gyűlt az Olajütő korcsmában, hol Nánási építőmester hazafias, gyújtó beszédet tartott és felhívta őket, gyűjtsenek koszorura.

Hogy a terv végrehajtása biztosabb legyen, a bakák érintkezésbe léptek a főiskolai ifjuság vezetőivel, akik kellő segédkezet nyujthattak volna a kivitelhez, főleg azért, mert a Szabadságszobor épen a főiskolai épület előtt fekszik. Az ifjuság néhány tagja fenn is tartotta ezt az érintkezést és a bakák meg a diákok hosszabb idő óta minden este találkoztak az Olajütő korcsmában. Eközben összegyűlt a pénz is s a bakák megrendeltek egy hatalmas babérkoszorút ezzel a felirással: „*A dicsőségteljes magyar szabadságharc emlékére — a debreceni 39-ik gyalogezred visszatartott bakái*“. Ugy volt, hogy a koszorúzás okt. 17 én este 6 és 7 óra között történik meg. Az is el volt rendezve, hogy az öreg bakák lassankint szállingóznak az Emlékkertbe, melynek őrségét az aktus lefolyása alatt diákok fogják alkotni. Megelőző este azonban egyik baka elárulta az egész tervet Wolff János századosnak. A százados azonnal jelentést tett ezredparancsnokának s hosszas faggatás után felderítette, az áruló katona előadása nyomán, az egész tervet. Az ezredparancsnokság azonban nem elége-

dett meg azzal, hogy a tervet felfedezte. Félt attól, hogy a katonák nevében a főiskolai ifjuság fogja megkoszoruzni a szobrot. Ezért Vogel ezredparancsnok és Wolff százados elmentek dr. Erdős József főiskolai rektorhoz, akivel hosszabb ideig érintkeztek e tárgyban — ékes német nyelven. Az ezredes megismertette Erdős igazgatóval a tervet és a főiskolai ifjuságnak abban való szerepét. Kérte aztán az igazgatót, hogy beszéljen az ifjúsággal, hogyha a koszoru birtokában van, ne helyezze el, mert az öreg bakák helyzetét súlyosbítaná ezzel a tétellel. A rektor azonban röviden ennyit felelt: A főiskolai ifjuság a főiskola falain kívül akkor és úgy ad kifejezést, amikor és ahogyan neki tetszik. Amire az ezredes megjegyezte, hogy ilyformán, ha súlyosabb kimenetele lesz az ügynek, ő nem felel semmiért. De ezzel nem érte be Vogel ezredes. A koszorut akarta mindenáron megszerezni és evégből a rendőrség nyújtott neki segédkezet. A koszoru azonban még így sem került elő. A katonai vezetés ténykedése, melylyel a visszatartott katonákat hazafias cselekedetükben meggátolta, élénk beszéd tárgyát képezte és megütközést keltett városszerte. Különösen az ifjuság tárgyalta felháborodással az esetet és ennek a következménye volt az a tüntetés, melyet az ifjuság október 18-án este Vogel ezredes és a koszoruzás tényéről őt értesítő Wolff százados lakása előtt rendezett. Az ifjuság, kikhez sokan csatlakoztak, este 6 órakor Vogel ezredes Hatvan-utcai lakása elé vonult. Ezt megelőzőleg Erdei Károly theologus beszédet intézett az ifjusághoz, élesen elítélve Vogel ezredes eljárását, valamint Wolff százados ténykedését, ki itt nálunk családja miatt magyar érzelműnek mutatja magát, de, hogy a felsőbb katonai hatóság kegyeit megnyerje, folyton a magyarság ellen cselekszik, gyűlöli a magyarokat. Az ifjuság a mintegy ezer főre felszaporodott közönséggel ezután az ezredes lakása elé vonult utközben hazafias dalokat énekelve. Az ezredes lakása előtt fülsiketítő abcugolásba törtek ki. A tömeg annyira izgatott állapotban volt, hogy nagy erőfeszítésbe került a vezetőknek az ezredes lakásának megostromlását elhárítani. Az ezredes lakása előtt a kollégium elé, majd Wolff százados csapó-utcai lakása elé indultak. Wolff lakását komoly veszély fenyegette, de a vezetők figyelmeztetése és az a hír, hogy Wolff házában egy szakasz katonaság van elrejtve, — meggátolt minden komolyabb veszedelmet s az ifjuság csendben, baj nélkül tért vissza a kollégiumba. Különben úgy hírlik, hogy a koszoruzás csak egyelőre maradt el, mert azt a derék magyar bakák előbb-utóbb el fogják helyezni a szobron.

A Főiskolai Énekkar pályázata. A Főiskolai Énekkar a Kövesdy-féle alpból 400 koronás pályadíjat tűzött ki egy egyházi énekre. A pályadíj nyertese Aggházy Károly budapesti zenetanár lett.

A Joghallgatók Segítő-Egylete, Ozory István elnöklésével, október hó 19 és 20-ikán tartotta legutóbbi választmányi gyűléseit. A választmány e gyűléseken kimondta, hogy a Joghallgatók Körét az 1904. év január havában felállítja, a költségek fedezésére a közönség körében gyűjtést indít, az egylet célját pedig hírlapi uton ismerteti s ez uton is igyekszik annak barátokat szerezni. Elnöki indítványra elhatározták egyszersmint azt is, hogy a kör javára az év

folyamán több matinét rendeznek, melyek közül az első november 8-án fog tartatni. A felülvizsgáló bizottság jelentése alapján a szünidei bizottságot felmentette, mit a közgyűlés is jóváhagyott. Kiosztotta az ingyen segélyeket. A segély összege 310 korona, melyből tizen húsz-húsz koronában részesültek. Könyvsegélyt minden folyamodó kapott, ugyszintén kölcsönsegélyt is, amennyiben folyamodványa kellőleg fel volt szerelve. Szó volt még a joghallgatók körében megalakítandó Vívó-Egyletről is, ennek tárgyalását azonban a választmány pár hétre elhalasztotta.

A Joghallgatók Tudományos Önképzőköre f. hó 19-én alakult meg. Elnök lett Kassay István 4-ed éves joghallgató, ki működése főcéljául az egylet fellendítését, az ifjuság körében az egylet iránt évek óta állandóan tanusított közönynek a megtörését tűzte ki. Valóban sajnálatos, a joghallgatók komolyságára, tudomány-szeretetére pedig szegyenletes is, hogy oly jogakadémián, ahol a hallgatók száma meghaladja a 250-et, alig lehet kötéllel is összefogni annyi embert, amennyi az egylet, a tisztikar megalakításához szükséges. Hogy ez a helyzet megváltozzék s az ifjuság kör iránt nagyobb érdeklődéssel viseltessék, az új elnök a kör működését az eddigieknél szélesebb alapokra szándékozik fektetni s új működési irányokat is akar érvényesíteni. Az egylet többi tisztviselői ezek: titkár: Gulácsy Sándor 4. jh.; főjegyző: Pénzes Miklós 3. jh.; pénztáros: H. Kiss Pál 1. jh.; ellenőr: Tóth István 1. jh.; aljegyző: Szávay Zoltán 1. jh.; könyvtáros: Erdős József 1. jh.; választmányi tagok: Ozory István 4. jh.; Hizly Károly 3. jh.; Hódy Béla 2. jh., Szabó Sándor 1. jh. Az első választmányi gyűlések tárgya a szünidei bizottság felmentése s a pályakérdések kitűzése volt.

„Külföldi hírek.“ A kolozsvári m. kir. Ferencz József tudomány egyetemen a „*Tanárjelöltek Segélyező Egylet-sülete*“ f. hó 7-én tartotta meg alakuló közgyűlését, mely a tisztikart így alakította meg: Elnök: Császy László (Gratulálok!); alelnök: Matolcsy Győző; titkár: Dóczy Ferenc; pénztáros: Morna¹ Jakab; jegyző: Mezey Sándor; ellenőrök: Balogh Ernő, Valentiny Antal; választmányi tagok: Gaál Pál, Pásztor Mihály, Osváth Ödön, Báthory László, Szemerey Gergely, Széll Kálmán; pótválasztmányi tagok: Tóth István, Péterffy Lajos. — A budapesti „*Bethlen Gábor-kör*“ tisztikara a következő: elnök: ifju Kelemen Mór; alelnökök: Ritoók Emma, Barys Károly, Nemes Elemér, Szilágyi Gyula; főtitkár: Moór Jenő; főjegyző: Madai Gyula; főpénztáros: Tóth Ernő; titkár: Rác Sándor; jegyző: Benkő Viktor; háznagy: Varga Sándor; könyvtáros: Cihert Henriette. Körhelyiség: Fővámter 3., III. em. 19. ajtó.

Adományok a Joghallgatók Körére. Lapunk mult számában megemlékeztünk arról, hogy Ozory István jogakadémiai tanár és Kiss Pál 1. jh. 50—50 koronát adományoztak a Joghallgatók Körére. E hiradásunk óta ismét több adomány folyt be a jelzett célra. Nevezetesen: Oláh Miklós 3. jh., Kölcsey Sándor 2. jh. és Wolafka Nándor 1. jh. ugyancsak 50—50 koronát ajánlottak fel s ezek közül Oláh Miklós 3. jh. az ajánlott összeget ki is fizette. Fogadják érte a joghallgatók köszönetét.

Uj párt a budapesti egyetemen. Budapestről írják, hogy az „Egyetemi Kör“ ez év elején új pártot alakított, jobban mondva az E. K. tagjainak egy része „Függetlenség Párt“ név alatt egyesült. Az új párt célja, munkaterve, lényege szociális és pedig ifjusági szociálizmus. Most még távol áll ugyan attól, hogy mint helyes és szükséges szocializmusról írassunk róla, mert még az eszmék és tervek nincsenek határozottan kialakulva, de talán ez is, mint a munkás nép szociálizmusa, lassan-lassan átvedlik, átfinomul olyan szelleművé, a mely majd nem lesz káros, mondhatnók ostoba, hanem ellenkezőleg hasznos és többé-kevésbé kívánatos. Most még távol az ifjuság tömegétől, csak néhány egyetemi hallgató apostolkodik, az ifjuság egésze még idegen, még fázik tőle. Pedig talán nem egészen úgy kellene tennie az ifjuságnak. Hiszen a szociálizmus összes ferdesége — legalább nálunk — onnan van, mert nincsenek olyan vezetők, akik tudnák mit is akarnak hát ők tulajdonképen. Az ifjuságnak kellene magáévá tenni az ügyet, kezébe ragadni a piros zászlót, mert az ő kezében trikolor lenne abból, s megteremne a nemzeti szociálizmus. Akkor, azok a most kinevetésben részesülő eszmék maguktól szakadnának le a szocializmus testéről s ami megmaradna, átszűrődne, az nem volna idegenkedést keltő s nem maradna örökre — utópia. Az új ifjusági párt programjába mindenesetre beleillesztendő a szociális kérdések. Ennek a pártnak kell megtenni az e téren megteendőket; nem szabad tovább hagyni, hogy szertelenségbe csapongjanak, mert annak az a tudatlan, ismeretek nélküli tömeg fogja megérezni minden kárát, melyet most minden észszerűség híján, csupán a fékevesztett indulatok uralnak. A szociálizmus helyes irányba terelése nemzeti feladat, s ki ez uton tesz a népért, hazájának cselekszik. Az új párt tehát e szempontból is szíves fogadtatást érdemel s óhajtandó, hogy a pesti ifjuság minél tömörebben sorakozzék zászlója alá.

(N. M.)

Matiné. Lapunk más helyén jeleztük, hogy a J. S. E. november 8-án, a főiskola disztermében, d. e. 11 órákor, matiné rendez. A műsor ez: 1. Prológ. Irta Szávay Gyula. Szavalja Kubay Margit urleány. 2. Dalok. A Magyar Testvérek zenekisérete mellett éneklő Zivuska Irén urleány. 3. Felolvasás. Tartja Szávay Zoltán 1. jh. 4. Hangverseny, a Magyar Testvérek zenekarától. 5. Költemények. Irta és felolvassa Gál Zoltán jh. 6. Gordonka szóló. Előadja: Tóth János 4. jh. Kiséri Horváth Margit urleány. 7. Komoly szavalt, Hódy Béla 2. jh.-tól. 8. Trombita szóló. Wolafka Nándor 1. jh. száma. A Magyar Testvérek a Népszínház cigányversenyén oly óriási sikert aratott és arany érmet nyert dalszámaikat fogják bemutatni a 8 éves Magyar maradék primási minőségben való közreműködése mellett. Belépti-díj 1 korona. Külön meghívókat nem bocsát ki a rendezőség. Jegyek válthatók Békés Lajos, Csáthy Ferenc és Borsos Kata kereskedésében.

Október 31. A főiskola tanárkara és hittanhallgató ifjusága, mint minden évben, az idén is kegyeletesen üli meg a reformáció 386-ik évfordulóját. Az ünnepély a nagytemplomban tartandó istentisztelettel veszi kezdetét, melynek tartalma ez: 1. Felálló ének. 2. Gyülekezési közének. 3. Téged hiszünk... Éneklő a főiskolai énekkar. 4. Alkalmi ima. Mondja: Kecskeméthy M. Lajos, főgimn. tanár. 5. Luther éneke. Előadja a főisk. énekkar. 6. Egyházi beszéd. Tartja: Eröss Lajos, theol. akad. tanár. 7. Ünnepi ének. P. Nagy Zoltántól. Előadja a tanítóképezdei énekkar. 8. Gyülekezeti bezáró ének. Az ünnepély a gályarabok emlékoszlopánál folytatódik, hol Tóth Sándor 2. hth. emlékbeszédet mond, Baróthy István 2. hth. pedig Acsay Lajos: Október 31-én c. költeményét szavalja. A megkoszoruzást az idén is végzi a Dóczi leánynevelő intézet. A délutáni ünnepség a főiskola disztermében 5 órákor veszi kezdetét. E „Protestáns-Estély“ műsorát a következőkben adjuk: 1. Hit. Éneklő a főiskolai énekkar. 2. A prot. estélyek ez évi sorozatát megnyitja: Balogh Ferenc theol. akad. tanár. 3. Arany: Fiamnak. Szavalja Dóczy Irénke. 4. Október 31. Ünnepi beszéd. Tartja Harsányi Pál, főisk. szénior. 5. Ének a virágról. Költemény. Felolvassa Baja Mihály hth. 6. 179. dicséret 5. verse. Ünnepély után ismerkedési est, az Angol királynőben lesz.

Olvasóinkhoz! Diákjaink szegedi utjáról helyszüke miatt részlegesen a következő számban hozunk tudósítást.

Eperjesi diákok Debrecenben. A szegedi Kossuth-szobor meggyalázása az eperjesi akadémiai ifjuságot is utra készítette. Felkerekedtek ők is, hogy a szoborra helyezendő koszorújokkal ők is megtorolják e merényletet s kifejezést adjanak Kossuth Lajos iránt érzett szent érzelmeiknek. Ez utjuk alkalmával Debrecen is érintették s itt mintegy félórát töltött a lelkes csapat. F. hó 21-én az esti 8 óras vonattal érkeztek Debrecenbe, fogadtatva a zászló alatt kivonult ifjuságtól. Az érkezőket Kónya Gábor hth. üdvözölte, mire Brózik Berci válaszolt lelkes beszédben, Rövid félórai meleg barátkozás után aztán tovább utazott a diákcsoport, hogy Püspökladányban csatlakozzék a debreceni zárandokokhoz s gyalog folytassa útját Szeged felé.

A Szabadságszobor megkoszoruzása. F. hó 21-én délután a főiskola tanítóképezdész növendékei ünnepélyt rendeztek a Szabadságszobor előtt, melynek keretében koszorút helyeztek el a szobron. Ormós Károly hazafias beszédet tartott, egyik képezdei növendék pedig Rudnyánszky Gyulának Magyarok királya című nagy port vert költeményét szavalta. Az ünnepély után zászlók alatt, hazafias dalok éneklése mellett körmenetet tartottak a városban, különösen tüntetve a katonai hatóság hazafiatlansága és erőszakossága ellen, mely megakadályozta a katonák koszorujának a szobron való elhelyezését.

Deák-emlékünnap. A főiskola tanárkara Deák Ferenc 100 éves születési évfordulója alkalmából e hó 17-én emlékünnapot rendezett. Az ünnep szónoka Jászi Viktor dr. akadémiai tanár volt, ki hatalmas beszédben ismertette Deák politikai pályafutásának vezérelveit, irányát, törekvései mozgató rugóját. Utána Hódy Béla 2. jh. szavalt ünnepi költeményt. Az ünnepélyt a főiskolai énekkar Himnuszra nyitotta meg s Szózata zárta be. Különben az egész ünnepen érzett a hivatalos íz.

Zene, irodalom.

A Magyar könyvtár szeptemberi sorozata ismét néhány értékes füzetet gazdagítja a kiváló gyűjteményt. Az újabb magyar elbeszélők közül ezuttal *Krúdy* Gyula került sorra, aki „*Nyiri csend*” cím alá foglalt elbeszéléseiben (347. sz.) mély poézissal rajzolja a Nyírség életet, igazi magyar levegőben, igazi magyar alakokat állítva elének. A régi magyar irodalom remekei közül most *Tóth* Ede „*Kintornás család*”-ja jelent meg (349—350. sz.), a népszimű mesterének ez az erős drámaiságú munkája. A külföldi irodalmak közül a római klasszikusok sorozata folytatódik a 346. sz. füzetben, mely a nagy történetirő: *Cornélius Tacitus* egyik legnevezetesebb munkáját, *Agricola életét* teszi közzé *Wirth* Gyula új és jeles fordításában, kitűnő bevezetéssel és jegyzetekkel. A modern irodalom képviselői közül az angolok egyik legzseniálisabb új elbeszélőjét, *Zangwillt* mutatja be. A zsidó néplélek e nagytehetségű bűvárától a „*Matrac sir*”-t, Heine utolsó éveinek egy megrendítően szomorú rajzát, valamint a cionizmussal foglalkozó „*Palesztinai zarándok*”-ot közli. Ezt a 348. sz. füzetet *Gábor Andor* ültette át nagy sikerrel. A 351. sz. füzet *Radó* Antalnak néhány válogatott versét foglalja össze „*Rákóczi sirja és egyéb költemények*” cím alatt. A füzet első részében (Énekek a hazáról) jobbra olyan költemények vannak, melyeket ma már országszerte szavalnak ünnepi alkalmakkor: a megkapó „*Rákóczi sirja*”, ez a szépségesen szomorú költemény, mely méltán foglalja el a füzet élet, a lelkes „*Talpra magyar!*”, „*A Pesti Szabadságtéren*” című okt. 6-iki izzóhangu vers stb. stb. mind csupa gyöngyök. A második rész (Történetek) szavalati darabokul is egytől-egyig fölötte hálás egyéb tárgyú költemények foglalhatja. *Radó* Antal művészi formájú, gondolatokban gazdag lírája bizonyára számos új barátot fog szerezni neki és a Magyar Könyvtárnak, melyet különösen a szavalni szerető ifjuságnak melegen ajánlhatunk. A könyvtár minden egyes füzetének ára 30 fillér; kapható bármely könyvkereskedésben vagy a kiadónál *Lampel R.* (*Wodianer F.* és fiai) *Andrássy* ut 21., honnan mindenkinek ingyen küldik meg a Magyar Könyvtárban eddig megjelent 350 számnak teljes jegyzékét.

Adomák és Veszemék. A „*Havi Füzetek*” I—IV. számában a „*Ferenc József Árvaház*” javára megjelent a következő munka: *Adomák és Veszemék*, hazudozások és igazmondások, képes élcek és illusztrált képtelenségek, mulattató versek és nevetető elbeszélések, mű és kifordítások, új szók, ötletek és talányok lexikona, *Dvorzsák* gyűjteményéből, 2300 szám, száznál több képpel illusztrálva, 30 ives. Egész vászonkötésben 4 korona ár mellett a beküldéskor portómentesen küldi meg a *Szent-Missziók Gondnoksága* Budapest, Fő-utca 32. sz. Helyreigazitásképpen megjegyezzük itt azt, hogy *Bolandennek* a „*Farizeusok és Szadduceusok*” című legújabb, a szerző arcképével és sajátkezűleg írt életrajzával ellátott munkája ára bőrkötésben 3 kor. 40 fill., vászonkötésben 2 kor. 80 fill. (és nem 3 kor. 40 fill.), füzve 2 kor.

A boglyakemence mellől. Ezen a címen adja ki legközelebb ifjabb *Móric* Pál, ez a kiváló debreceni írónk,

munkáinak kilencedik kötetét. Ha valaki, úgy első sorban a mi diákságunk ismeri, szereti és becsüli a „*Debrecen*” volt jeles szerkesztőjének írói egyéniségét, működését és hatalmas tehetségét s így feleslegesnek tartjuk, hogy könyvéről ajánló-dicsérő frázisokat hordjunk össze. Az a debreceni diákság, mely iránt mindenkor érzett barátságának *Móric* Pál annyi tanujelét adta, hisszük hogy ajánlás nélkül is meg fogja háláját és viszontszeretét bizonyítani az által, hogy e munkáját szíves szeretettel veszi pártfogásába. Csak annyit előlegezünk, hogy olyan lesz az egész könyv, annak minden egyes, a hajduság mult és jelen életéből, a boglya kemencés házak és emberek magyar világából merített története, mint amilyen maga az írójuk: igaz, vérbeli magyar, telve magyar színnel, magyar levegővel, magyar zamattal, magyar gondolkozással, sok igazsággal, sok poézissal. A könyv ára 1 korona lesz, hogy annál könnyebben hozzá juthasson a diákság is, kiknek számára első sorban írta könyvét. Az előfizetési pénzek ifjabb *Móric* Pál címén (*Debrecen*, *Hoffmann* és *Kronovitz* nyomda, Főpostával szemben) küldendők.

Hajdu vármegye új térképe. A *Lampel* cég kiadásában *Hajdu vármegye*nek új és érdekes térképe jelent meg. A térkép jelentős újítása az, hogy a pontos és részleges térképet, melyen minden járás külön színnel van feltüntetve, a megye főbb városainak színes képe, a gazdasági és ipari életnek jellemző termékei veszik körül s e szempontból a térkép egyedül áll az összes térkép kiadványok között. Így *Hajdu vármegyét* a következő képek övezik: *Debrecen*, *paprikás szalonna*, *méhészet*, *dohánygyár*, *gőzmalom*, *dinnye*, *tengeri, vasut, kefe, szalmakalap, kacsa, bivaly, szarvasmarha, ló, papnövelde, ref. kollégium.* A térkép ára 40 fillér.

Dankó Pista újabb nótái. Az az óriási siker, melyet *Dankó Pista* dalainak első kötete elért, valamint a számos felszólítás *Nádor* Kálmán zeneműkiadót arra birták, hogy a magyar dalkirály munkáiból második kötetet is rendezzen sajtó alá. Ez a második kötet az előző kötetben meg nem jelent 50 szebbnél szebb magyar nótát fog tartalmazni, köztük az édes nótafa 12 hátrahagyott és eddig kiadatlan dalát, *Dankó Pistának* utolsó gondolatait; azonkívül egy ábránd alakban *Dankó*: *Eltörött a hegedűm*, *Most van a nap lemenőben*, *Hamis a rózsám* c. dalainak felhasználásával írt „*Merengés*”-t is fog tartalmazni a füzet, mely *Dankó-Ábránd Gaál* *Ferenc* zeneirőnk művészi remeke. A mű bolti ára zongorára és cimbalomra 4 korona, hegedűre 3 kor. lesz. Akik a f. év december 1-ig a kiadónál rendelik meg a karácsony táján megjelenő művet, cimbalom vagy zongorára 3.50 kor., hegedűre 2.50 koronáért kapják, előleges beküldés esetén portómentesen. Ugyancsak a cég kiadásában jelenik meg nov. dec. hóban két óriási hatású melódrama: 1. *Molnár Katica*, *Dóczy* József mesterműve, egy megejtett és cserben hagyott lány tragédiája és 2. *Tárogató hangok*, mely *Fodor Gézá*nak kuruc tárgyú költeménye. Mindkettőt *Bihari* Jenő zenésítette meg és pedig oly nemes művészettel, minőt *Erkel* *Ferenc* halála óta kevés magyar zeneszerző produkált. A melódramák előfizetési ára dec. 31-ig

beküldve 3.50 kor. Bolti ára 5 korona lesz E cég kiadásában kapható a Vígsház „Lia” c. ujdonságában oly szenzációs sikert aratott 2 zenemű: *A vágy dala* és *A szerelem dala*, mely *Kun Lászlónak*, a „Lehullott az őszi rózsá” c. dal országos nevű szerzőjének klasszikus szépségű, hangverseny számul is igen alkalmas munkája. A két dal ára egy füzetben 2korona. Ugyanitt kaphatók Fedák Sári műsorából: *Ladiladilom*. Lengyel Miksától 60 fill.

Zsazsa mesél, a *Kalács nélkül nem kell a méz*. Zerkovitz Bélától; ára 1.60 kor. *Cake Valke*. (Bennem pezsg a vér); 2 kor. *Svájezi óra kuplé*. (A gólya.) Bihari Jenőtől; 2 kor. *Bozse Mária libája*; 60 fill. E hat 8.40 kor. értékű művet zongorára énekhanggal 5.50 kor. kedvezményes áron szállítja együttes megrendelés esetén december 31-ig Nádor Kálmán zenemű kiadó IV., Károlykörut 8.

Szerkesztő üzenetei.

N. M. Budapest. Mindkét dolgot megkaptam. Amit először küldtél, a következő számban közlöm. A másodiknak bár középső része érdekes és szeretném is, ha lapunk foglalkoznék vele, de az első és harmadik rész miatt nem lehet leadnom. Kivált az utolsó rész nem tartozik a dologhoz. Különben maga a középső rész is csak érinti a dolgot, de nem nyújt világos tájékozást az újabb pártalakulásról. Ezt a küldeményt tehát magán értesítésnek tekintem s mint ilyet, köszönöm. Üdvözöllek Pistával együtt. Őt is várom.

O. G. Budapest. Bernáth Gáspárra vonatkozólag tudasd velem, határozott óhajod-e, hogy közlétegyem. Nem szeretnék megkérdezésem nélkül bajt hozni fejedre, mert ha

közlöm, el nem kerülöd, az — hozzáértő emberektől kérdeztem — bizonyos. Ha akarod, nagy örömmel teszek eleget kívánságodnak, de akkor tudass azonnal.

Gy. E., G. J. Budapest. Nagyon meg vagyok elégedve, köszönöm. Az érdekelt feleknek küldöm. Üdvözlöt.

M. Gy. Budapest. Hát maga mért hallgat? Várom az írását.

— h. — r. **Helyben.** Ebből a számból kiszorult, de majd sorát ejtem máskor. Legyen türelemmel.

Leopárd. Név nélkül vagy álnév alatt érkezett küldeményeket nem veszünk figyelembe.

H I R D E T É S E K.

Komáromi Józsefnél

Debreczen, Piac-utca 12. szám alatt minden **5 korona** vásárlásra **ajándékul egy fényképező gépet** kapni ingyen tanítással.

Alapított 1805

Csáthy Ferencz

bel- és külirodalmi

könyv- zenemű- és papirkereskedése

DEBRECZENBEN,

II. kerület, Egyháztér, 2-ik szám alatt
(a nagytemplomnál).

Ajánlja dús raktárát a tudomány minden ágából, minden nyelven

KÖNYVKERESKEDÉSÉT

az irodalmi téren előforduló jelenségek gyors megszerzésére. Megrendelések árfelemelés nélkül a leggyorsabban s pontosan eszközöltetnek.

A legújabb és legkedveltebb zeneművek nagy raktára, zeneművek kívánatra megtekintésül is küldetnek.

Lombfűrészeti minták és deszkák dús raktára.

Végre 10,000 kötetből álló magyar és német kölcsönkönyvtárát legillőbb árak mellett. E tekintetben kellő felvilágosítást nyújt a kölcsön-könyvtár jegyzék.

Szolid szabott árak!

Az ifjuság részére
legújabb divatú

kalapok, czilinderek, chikkes nyak-

kendők, fehérneműek,

legjobb gyártmányú budapesti czipők,

keztük, harisnyák, sétabotok és esernyők,

pénc-, szivar és cigarett-tárczák

legnagyobb választékban kaphatók

Fekete Jakab

úri divat és kalap gyári raktárában

DEBRECZEN, Főtér, Kistemplom mellett.

Az ifjúságnak 5% engedmény.

Szolid szabott árak!

Nálam vásárolt czilinderek díjtalanul vasaltatnak.

Hesszált kalapok budapesti műhelyekben jutányosan javíthatnak.

Rózsavölgyi és Társa udvari zenemű kereskedésében

Megjelent! Rózsatövisék. 25 eredeti magyar dal. Irta: Gyökössy Endre. Zenéjét énekhangra és zongorára szerző: Lengyel Dezső. — Ára 4 korona. — A kik szerkesztőségünkben rendelik meg, 3 korona kedvezményes áron kapják.